

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 filerl.
Manuscripte nu să înapo-
lază.

Cangrena din Bihor.

— Prânzul episcopului Radu. —

Arad, 24 Ianuarie.

În vreme ce comitetul național e în plină activitate internă și-l caută cu lampa lui Diogen pe Mangra printre șirele „Tribunei” și în poeziile lui Goga, membrii aceluiaș comitet, alături de Mangra asistă la o adevărată bachanalie în somptuosul palat episcopal din Oradea mare, aranjată cu multă iscusință de P. S. Sa episcopul Demetriu Radu. Naționalistul episcop de astăvară a socotit că e momentul cel mai potrivit pentru punerea în scenă a unei înfrățiri maghiaro-române, la care alăturarea de corifeii unguri din Oradea mare i'a împerechiat în cel mai perfect ansamblu pe Românii de naștere Vasile Mangra și Papp János cu naționaliștii Dr. Aurel Lazar, membru în comitetul național, cu Dr. Coriolan Papp și Dr. Isidor Popp, (care s'a dus din Lugos să ia parte) toți cunoscuți acuzatori ai „Tribunei” de mangrism, tiszaism etc.

Fericitul amfitrion, înconjurat de această societate distinsă a ridicat cel dintâi paharul și a vorbit cu multă efuziune despre colegul său episcop conte Széchenyi Miklos, cu care l' unește comunitatea misiunii apostolice, acolo pe țârmurile Crișului repede, patria nefericită a sutelor de mii de Români, cari zac în cea mai cumplită mizerie și întunecime, lipsiți de școală, decimați de boli, terenul cel mai propriu pentru îngenunchierea oricărei

mândrii românești, care din vreme în vreme este palmuită într'o adevărată rivalitate de reprezentanții celor două biserici românești, ce împlinesc acolo misiuni evanghelice.

S'a sculat apoi prefectul comitatului d. Miskolczy Ferencz și drept răspuns cuvintelor episcopului Radu, a vorbit despre înfrățirea româno-maghiară, care nu e o utopie, fantomă, ci o idee care trăiește, deși în trecut de multe ori ni-am îndepărtat unii de alții. Acum avem toate cuvintele să ne apropiem, și, probabil are dreptate d. Miskolczy, căci unirea, la aceiaș masă, a membrilor din comitetul național cu Mangra și cu Papp János este neapărat cel mai viu simbol al acestei înfrățiri și apropieri. A variat în urmă, firește ca orice pacificator inteligent, frazeologia de ocazie, a necesității de înfrățire între Români și Unguri, cari au aceleaș interese, căci amândouă aceste popoare n'au în și rul celorlalte neamuri nici amici, nici ru-de, nici frați de sânge.

La urmă a închinat pentru episcopul Radu „cel mai distins și mai inteligent luptător al ideii de înfrățire româno-maghiară.”

În punctul acesta ne asociem și noi cuvintelor dlui Miskolczy. Părintele episcop Radu este într'adevăr un om foarte inteligent. Câtă vreme pentru asemenea atitudini naționale, Mangra a fost huiduit și făcut imposibil, P. S. Sa, astăvară era proclamat în Blaj de episcop naționalist și vedem, că ceea ce nu i' succede trădătorului Mangra, îi succede naționalistului Radu, de a înfrățea Bihorul, unit și solidar.

în slujba unei idei, care între împrejurările de azi, este pentru noi cea mai crudă ironie, este însăși idea ticăloșiei și a îngenunchiării naționale.

Sunt într'adevăr îngrijitoare aparițiile din Bihor. D. Miskolczy avea toată dreptatea să nu solidarizeze românimea din Bihor, cu românismul din alte părți. Viața românească se află aici într'un complex declin pe toată linia. Nici o mișcare, nici un curent național nu poate străbate acolo. De jos nici o reacțiune, poporul se află în cea mai cumplită mizerie, fără școală, fără lumină; de sus, dela cele două episcopii românești, pilda corupătoare de caractere a slugărniciilor și umilirilor naționale. Dintr'un astfel de mediu ambiant a putut răsări un Mangra și-i poate trăsni unui episcop român prin minte în aceste vremuri de deplin antagonism național ideea bizară de a aranja banchete de înfrățire în ciuda celei mai perfide politici de opresiune care caracterizează politica actualului guvern față de noi. Ce? Nu-și dă părintele episcop Radu seama de efectul politic al prânzurilor sale?

În vremea din urmă prelații noștri au început să-și reclame, cedând probabil chemării lui Tisza, rol în conducerea politicii naționale. „Telegraful Român” chiar dăunăzi când l'ua comitetul național în apărare împotriva noastră, revendica un drept în conducerea politicii naționale pe seama prelaților. Să ne fi dat, P. S. Sa Episcopul Radu, vre-un indiciu, cu prânzul dsale, asupra politicii pe care ni-ar inaugura-o prelații, în deplină comunitate de convingeri și proceduri cu Mangra?

Teatrale.

De Zaharie Bărsan.

E un progres nimeritor, pe care-l face teatrul românesc în zilele noastre. Cei cari cunosc evoluția artei dramatice din ultimul timp au avut marea bucurie să vadă cum din an în an scena românească s'a purificat și s'a înălțat la adevărata ei chemare. Piese lungi, melodramatice și pline de stafii și de alte minuni, singurele cari atrăgeau lumea pe atunci, azi au dispărut cu desăvârșire. În locul lor a venit literatura dramatică nouă, cu problemele ei scoase din inima vieții de toate zilele. Lumea aleargă să le discute și să se pătrundă de ele. Sălile de spectacole sunt fixite, piesele tin afișul săptămâni și luni întregi. S'au ridicat la suprafață pături de public, doritoare să fie în curent cu tot ce se crează, nu numai pentru distracție ci și pentru gândire. Cine ar fi cutezul mai acum câțiva ani să joace pe Ibsen? S'au făcut încercări, ce-i drept, dar au fost scump plătit; nu venia nimem să se pătrundă de gândirea și de arta marelui Norvegian. Tot așa pățiau și cei cari se încumetau să joace piese germane. Din multele încercări cari s'au făcut, n'au plăcut Românilor decât două: Hoții lui Schiller și Magda lui Sudermann. Și acestea, bănuiesc, c'au plăcut mai mult prin superioara interpretare ce li-s'a dat. Manolescu era un Carl de mare temperament. Notara e un Franz Moor de o iscusită și magistrală compoziție. Și apoi Magda a fost impusă pe scena românească de marea noastră Agata Bărsan!

Nu plăceau aici decât melodramele sguduitoare și lucrurile ușuratică franțuzești. Era o lipsă totală de cultură artistică.

Astăzi s'au schimbat vremurile. Fără frică putem să dăm publicului piesele de înaltă concepțiune cum e „Omul de altă dată”, al lui Port-Riche și Goana Torțelor, a dramaturgului de o uimitor de puternică analiză și logică, Paul Hervieu. Lumea vine și aplaudă pe acești mari scriitori ai teatrului modern.

Și cu toată neîncrederea unora a ținut afișul și „Stâlpii Societății” ai lui Ibsen. Cine ar fi crezut? Doar cei cari au urmărit de aproape dezvoltarea gustului publicului, au avut oarecare speranță. Și stagiunea viitoare sunt siguri că vom vedea pe prima noastră scenă montat cu îngrijirea ce i-se cuvine, și marele cap de operă al literaturii universale, pe „Faust” al lui Goethe. Da, acum se poate juca, i-a venit timpul, are cine să-l înțeleagă.

Odată cu dezvoltarea gustului pentru teatru a început să prindă aripi și literatura dramatică românească. A început să se scrie mult pentru teatru. De unde, până mai acum patru ani, era o raritate o piesă românească, în ultimul timp, o ceată de tineri și bătrâni scriitori au bătut și bat la porțile teatrului românesc. La unii li-se deschide, la alții nu; fapt e însă că au pornit să vie mulți cari să bată acolo. E de unde să se aleagă.

Anul ăsta au venit la direcția teatrului peste o sută de piese originale. E un fapt îmbucurător acesta, e o dovadă că se muncoște, cum nu s'a muncit nici odată în această direcție. Poeți și noveliști consacrați sunt ademeniți de lumina rampei. Își părăsesc vechile genuri și scriu teatru. E un îndemn de a merge înainte, e o luptă. Vor cădea mulți, de bună seamă, dar vom avea și eroi; cineva va trebui să învingă; n'are să treacă mult și scena teatrului național va trăi din producțiunile românești, susținute din când în când de sigur,

de operele nemuritoare ale clasicilor, cari numai pe prima noastră scenă se pot juca cum trebuie.

Se va curăța teatrul nostru atunci de toată puzderia de piese de adulter, franțuzești, cari au cuprins scena în ultimii ani, cele mai multe mediocre în toate privințele. Vor găsi întâietate piesele românești, chiar mai slabe, dar ale noastre, cari montate și îngrijite, nu mai bine, ci numai cum s'au montat cele străine, — vor fi satisfăcătoare pentru public. Fiindcă, s'ar putea afirma cu toată siguranța, că nouă din zece piese străine moderne, cari s'au jucat pe scena Teatrului, dacă ar fi fost iscălite de un român și nu de un om cu influență, de cele mai multe ori politică, ci de un tânăr scriitor de-ai noștri, — nu s'ar fi primit la Teatru. Acesta e un adevăr trist, care din fericire începe să se clatine și are să se dărime cu totul, când vom deveni conștienți de valorile noastre de acasă și când vom ajunge să avem puterea să punem în cumpănă dreptă valoarea unei lucrări, fie ea din ori care parte a lumii. Când te uiti de departe, câte nu strălucesc?!

Mișcarea teatrală românească, are să dea în 2-3 ani lucrări de-o netăgăduită valoare. Și acestea nu vor fi cerute numai de Teatrul Național ci și de celelalte teatre din capitală cari sunt și cari se vor mai face.

Afară de cele trei teatre, cari existau, Național, Liric și Davila, s'a înființat acum un al patrulea, teatrul „Comedia” și după cum se aude n'are să treacă mult și are să se mai ridice încă două și mai târziu și mai multe.

O mișcare teatrală puternică deci există. Public avem, public pregătit pentru ori ce gen teatral. Nu mai rămâne decât să muncească și să producă cei cari au chemare.

Ziarul autorizat în numărul său de mâine, pe care l-am primit astăzi, nu suflă nici un cuvânt asupra prânzului episcopului Rădu. N'a adus încă hotărâre comitetul de redacție, va zice inteligentul ei director. În ori ce caz așteptăm „hotărârea”, căci am dori odată o mărturisire de profesie și în privința mangrismului altor cercuri, anume când el se ivește în atitudinea unor membrii din comitet, atitudinii pe cari are o elementară datorie să le explice.

„Aula est pro nobis”. Sub titlul acesta fostul deputat nationalist sârb Mihail Polit publică în „Világ” un prim-articol în care analizează politica națională ungurească și ajunge la următoarele concluzii:

„O năvălă politică națională ungurească este cu patință numai în deplină înțelegere cu naționalitățile și Croații. Ungaria nici odată n'a fost și nu va fi „regnum unius lingue”. Politica națională ungurească fără naționalități și Croați este un cis deșert. Ungaria nu este omogenă, ci eterogenă. A practica într'un stat eterogen principiile cari pot să aibă loc numai într'un stat omogen — duce la utopii”.

În sprijinul acestor concluzii, dl Polit se referă la politica Vienei și spune că tradiționala lozincă ungurească „Aula est pro nobis” — Curtea e de partea noastră — nu poate să dăinuiească. Îndată ce se va face împăcarea dintre Germania și Cehii din Boemia, Aula — va fi de partea naționalităților. Politica ungurească de azi notează calea *trialismului*, de care Ungurilor le este așa groază.

„Românul” și interviurile noastre. Organul autorizat nu știe cum să mai paralizaze efectul interviurilor publicate în vremea din urmă la noi. În neputința lui încearcă fel de fel de proceduri. Mai întâi le-a adnotat cu întortocheri amuzante, iar acum, fără nici o adnotare, pe al dlui D. Comșa, îl trece numai la răvaș, fiindcă... timpul nu-i îngăduie să-l... adnoteze. Foarte bine. Interviurile noastre își au importanța lor cu sau fără adnotări autorizate. Publicul știe să judece. Am vrea însă să știm, pentru ce organul autorizat îi face pe dlui Partenie Cosma, Dr. I. Mihu, Nicolae Ivan și D. Comșa „oameni răstărați din umbră” cari vreau să apere „sandramaua” noastră, „mangristă și burdistă”? Am vrea să invoce autorizat un singur motiv, nu pentru altceva, dar să-i cunoască și publicul cetitor părerile asupra acestor valoroși români.

Tisza și Deak. O casină din Budapesta a organizat un banchet întru amintirea marelui bărbat de stat Deak Ferencz. Discursul festiv l-a rostit contele Tisza István, preamărinând liberalismul lui Deak.

Tisza preamărinând pe Deak. Reactionarul încarnat aducând elogii liberalismului unui spirit luminat...

Și aceasta numai în Ungaria se poate întâmpla!

Noul ban al Croației. Duminecă au apărut în monitorul oficial autograful de desărcinare a banului Tomasich și cel de numire a noului ban: Eduard Csuvaj. Noul ban a prestat jurământul de fidelitate Duminecă, obținând cu această ocazie și aprobarea programului său politic dela monarhul. Criza politică din Croația nu s'a înșeninat mult prin numirea lui Csuvaj, care e considerat ca o unealtă docilă a guvernului ungar actual. Noua fază a crizei se poate totuși să aducă momente interesante în mult sbuciumaa Croației. Inaugurarea noului sabor e așteptată cu neastâmpăr în cercurile politice.

Sedința Camerei. La deschiderea ședinței abia erau de față 50 de deputați, în prezența cărora s'a continuat discuția apropiatăei.

Contele Tisza, despre care se zvonise că va răspunde contelui Apponyi, a declarat în cuvintele Camerei că nu va lua parte la discuție.

Moderafi în Brașov?

Am înregistrat și noi după Keleti Ertesitő știrea cel puțin interesantă că „Deșteptarea”, prea puțin cunoscuta foaie săptămânală din Brașov, întemeiată de d. Arsenie Vlaicu, directorul școlii comerciale de acolo, ne progătește o surpriză. Informatorul unguresc spunea că numita „Deșteptare” s'ar fi transformând în foaie politică săptămânală, tot sub conducerea dlui Vlaicu și cu program politic moderat. Astăzi, prin Gazeta Transilvaniei, aflăm mai multe. Cică „Deșteptarea” ar fi și apărut în noul ei ipostas, noi nu am primit-o, că d. Arsenie Vlaicu ar fi scris în ea un articol prim de lămurire foarte nelămurit, în care, deși declară că „Deșteptarea” va sta „absolut în serviciul cauzei naționale românești” totuși (d. Vlaicu are aierul că vorbește în numele mai multora) „știm dela început, că vom fi bănușiți, hădușiți, luați la goană și poate chiar răstigniți, stând între două focuri”. Dar „Gazeta Transilvaniei” mai aduce în viloaig un amănunt care are darul să întărească tot mai mult informația din „Keleti Ertesitő” și e în stare să lumineze cât se poate de trist restul declarațiilor dodonice ale dlui Arsenie Vlaicu. Gazeta Transilvaniei aduce știrea că d. Eugen Brote, bietul falit răstăcit, s'ar fi stabilit acum de curind la Brașov și ar avea de gând să contribuie și el cu proza lui mangristă la înșealarea coloanelor astăzi și politice ale „Deșteptării”.

La toate acestea am mai putea adăuga un singur amănunt: — d. Arsenie Vlaicu are strinse legături cu cercurile înalte bisericesti cari inspiră politica de duplicitate a „Telegrafului român” — și toate aparențele s'ar conjura împotriva afirmațiunii dlui Vlaicu că „Deșteptarea” lui stă „absolut în serviciul cauzei naționale românești”. Ar mai rămâne dovada materială care nu poate însă să întârzie.

Știm deci în fata unui fapt împlinit? D. A. Vlaicu în tovărășie cu E. Brote vrea să încerce prin coloanele „Deșteptării” năpărlite o propagandă moderată, mangristă, sau cum vreți s'o numiți?

Facem batărul directorului școlilor noastre comerciale din Brașov și așteptăm dovada, mărturisirea fără nici un încunjur, care trebuie să vină în numărul viitor al „Deșteptării”: ce gânduri l-au bătut pe dl Vlaicu de s'a aventurat la scoaterea unei foi politice și dacă s'a hotărât să intre și de-a în politica militantă, care îi sunt credințele față de programul nostru național, cari îi sunt tovarășii sprijinitori în această acțiune?

Răspunsul la aceste întrebări este solicitat nu numai de opinia publică românească, dar și de buna reputație a „Deșteptării”, căci, cum spuneaui, toate aparențele s'au conjurat împotriva ei, s'au conjurat și pot să o răstignească încă înainte de a se fi deșteptat deabinele.

Ne suspendăm, deci, și noi ca și Gazeta toate judecățile în această chestiune, până ce „Deșteptarea” își va preciza cauzele năpărlirii de astăzi și punctele ei de vedere în politica noastră națională. Pentru ce am face moarte de om, când — poate, totuși este o scăpare prin vr'o răzgândire oarecare, ori, cine știe, o mistificare răuvoitoare a sortii?

Și până atunci ținem să facem însă câteva constatări de ordin general.

Nici odată mai mult ca astăzi, după completul fiasco al nenorocitului călugăr dela Orade, care și în cercurile ungurești este cu desăvârșire lipsit de considerație tocmai din pricina fericitei lui lipse de aderenți, nu poate să moară mai repede, în fașe chiar, o acțiune similară sau chiar comună cu a lui. Poporul nostru și-a format o opinie atât de hotărâtă în privința aceasta, încât nu este și nu vor fi de ajuns o sută de broți, să poată da viață unei astfel de acțiuni. Nu vorbim de masele noastre populare, cari peste tot locul unde a pătruns glasul adevărului cuprins în programul nostru național, sunt într'o perfectă și solidară linie de bătaie, dar și intelectualii noștri, peste tot locul, în ori care parte a corpului nostru național, sunt astăzi mai mult decât ori când absolut dumiriți în ceea ce privește așa zisul mangrism, burdism, sau altă variațiune a acestei politici de căpătuială. Cine poate să dea o semnificație serioasă chiar și cunoscutelor aderențe bihorene ale lui Mangra, dovedește că nu vrea sau nu și poate da seama de șuruburile cu cari au fost strinși bietii preoți, bătuți de soarte să prețosească sub păstorirea unui satrap ca vicarul din Orade.

Și încă ceva. Ar face o socoteală care tradează un derizoriu șiretlic vulgar, orice individ ar înălșăni să creadă că pe urma discuțiilor noastre din anul acesta s'ar putea crea în opinia noastră publică un curent menit să aprindă focul sub oală lui. Nu. Acest individ s'ar trezi deodată cu două lovituri din două părți. Noi din partea noastră îl asigurăm, i-am aplica una, după cum este cunoscut, cu toată puterea convingerilor noastre naționale și cu toată scârba ce o avem pentru toți aventurierii noștri politici.

După toate acestea ne mai îndreptăm încă o dată cu întrebarea către „Deșteptarea” din Brașov:

— Care îți este credința ta? Așteptăm grabnic răspuns.

Alegerile din Germania.

— Triumful organizației. —

Cu ziua de ieri, partidul social-democrat din Germania a ajuns partidul cel mai puternic în Reichstagul german. După alegerile din 1903 intrase în parlament cu aproape 100 de mandate, rămânând numai cu câteva mandate în urma partidului clerical (centrul).

La alegerile din 1907 însă partidul social-democrat n'a putut să obție mai mult de 54 de mandate, căci toate partidele burgheze se aliașeră împotriva lui și însuș Impăratul Wilhelm apelase la elementele „patriotice” să voteze împotriva „Roșilor”. Presa din Germania grăbise atunci să prezinte această înfrângere datorită influențelor venite de sus și presiunii administrative, drept o înfrângere a ideilor socialiste, provocând apunerea partidului ca partid politic parlamentar.

Alegerile din acest an au dovedit, însă, că înfrângerea din 1907 n'a fost numai o înfrângere incidentală, fără urmări dăinuitoare. Partidul social-democrat în cursul acestor patru ani din urmă a urmat acțiunea de propagandă și organizare și rezultatele alegerilor de acum sunt o vie mărturie că organizarea serioasă poate să învingă toate influențele și presiunile externe.

Alegerile din Germania înseamnă triumful organizației politice.

Despre rezultatele balotagiilor dela 19 și 22 Ianuarie se anunță următoarele din Berlin:

Cu balotagiile dela 22 Ianuarie sunt cunoscute rezultatele din 364 de cercuri electorale. În celelalte 34 de cercuri balotagiile vor avea loc la 25 Ianuarie.

De pe acum se poate, însă, constata că partidul cel mai puternic în Reichstag va fi partidul social-democrat, care până acum dispune de 99 mandate, câtă vreme partidul Centrului (clerical), mai puternic până acum, dispune numai de 91 mandate.

La balotagiile de Joi partidul social-democrat, fără îndoială, va mai câștiga câteva mandate, așa încât va fi reprezentat în Reichstag prin peste 100 de deputați.

La balotagiile dela 19 Ianuarie, socialiștii nu reușiseră decât în 6 cercuri; la balotagiile dela 22 Ianuarie, însă, au reușit în 27. Situația parlamentară a partidelor este următoarea:

Conservatori	41
Imperialiști	12
Centru	91
Social-democrați	99
Național-liberali	37
Progresiști populari	35
Poloni	16

Celelalte mandate le împărtășesc partidele mai mărunte.

Numai în cercul I din Berlin, în care se află și palatul imperial, a reușit, după mari eforturi,

progresistul *Kaempf*, care a întrunit 5589 de voturi față de 5580 întrunite de candidatul social-democrat *Düvell*, redactor al organului socialist „Vorwaerts”. Toți miniștrii, în frunte cu cancelarul *Bethmann-Hollweg*, s-au prezentat la urnă dându-și votul pentru *Kaempf*. Conservativii au intrat apoi și ei în luptă împotriva candidatului social-democrat, care cu toate acestea a rămas în minoritate numai cu 9 voturi.

Scrisori din București.

Campania politică. — Ideile în numele cărora se duce. — Reformele cerute. — Rakovski în țară.

București, 8 Ianuarie.

Campania politică este în toiul ei. După mișcările întruniri ținute în diferitele orașe ale țării, avem de înregistrat marea întrunire a opoziției ținută astăzi în capitală. Fiind temeri de turburări, s-au luat toate măsurile de pază. N'a fost însă nevoie de intervenția autorităților, întru cât liniștea a fost păstrată de publicul ce a luat parte la întrunire. După toate părerile, guvernul — cu toate atacurile primite — nu se va retrage. Se va face însă o largă remaniere, dându-se loc elementelor democratice, concentrându-se astfel toate forțele conservatoare. Unele ziare au și anunțat pe acei fruntași ai conservatorilor-democrați, cari vor intra în acest guvern de concentrare, al căruia președinte, după unii, ar urma să fie d. T. Rosetti.

Cum însă în asemenea împrejurări de multe ori se răspândește cele mai fantastice știri, adevărul nu se va putea cunoaște decât după câteva zile. În ori ce caz, având în vedere situația statului român față de agitațiunile din statele învecinate, toți sunt de acord în a recunoaște că niciodată mai mult ca acum țara nu a avut nevoie de un guvern compus din cele mai energice elemente, cari să știe înfrâna pe de o parte patimile dinlăuntrul țării, iar pe de alta să însuflească respect vecinilor așa de curagioși — când au la spate sprijinul cutărei mari puteri.

Lupta care se duce acum din partea opoziției, la originea ei, are de altfel totmai scopul acesta: De a vedea în fruntea țării un guvern puternic, compus din ce are țara mai deosebită. Chestia tramvaelor comunale, despre care s'a vorbit atâta, presupusele treceri cu vederea ale unor dispoziții ale constituției, toate acestea sunt numai motive, prin cari se urmărește menținerea agitației în favorul ideii unui guvern de concentrare.

Firește, oratorii, ca și ziarele beligerante, nu se sfîșie a-și arunca din când în când unele grațiosități, cari nu mai sunt astăzi la modă. Cine a asistat în ultimul timp la întrunirile publice, a putut să se convingă de gradul de potolire, la care au ajuns spiritele. În locul atacurilor triviale, a fost acceptat un ton mai urban, în locul invectivelor nedovedite, s'a recurs la ajutorul argumentării și al faptelor pozitive. E cultura care a mai netezit asperitățile, și care le va mai netezi cu vremea, trecând în muzee rosturile unor vremi de curioasă înțelegere a luptelor politice eternizate în „Scrisoarea pierdută”.

Din mulțimea de discursuri rostite la diferitele întruniri politice reiese și de astă dată acelaș adevăr: Că ideea democratică străbate și cucereste tot mai mult. În discursul său rostit la Iași, d. Al. Bădărău a arătat rolul redus pe care-l are țărănimia în viața de sat și, relevând criza socială prin care neamul nostru trece, a insistat asupra necesității de a se da cât mai mare preponderanță elementelor din popor în conducerea unei țări, a cărei populație optzeci de procente o formează țărănimia.

Peste tot, remediul pentru îndreptarea relelor sociale și politice de cari suferă țara și poporul ar fi: Intrarea într-o viață politică, în care să fie posibilă conlucrarea tuturor șefilor și fruntașilor pentru marile interese ale țării. Revizuirea constituției și realizarea reformei electorale, care lărgind baza victoriei politice, ar constitui o busolă pentru clasa diriguitoare și ar spori cu încredință această clasă. Apoi organizarea justiției.

În sensul acestor idei au vorbit și oratorii de azi. Și în sensul acestor idei se poartă lupta, care

în unele părți are un caracter așa de violent, care alimentează patimii și angajează atâte forțe. Deocamdată lumea este curioasă să vadă întru cât se vor adevăra știrile despre remaniere și — odată înfăptuită — cum se proceda la realizarea atâtor reforme cerute de oameni și de vrem.

Se cunoșc agitațiunile cari au avut loc aici pentru revocarea decretului de expulsare al doctorului Rakovski, ale cărui sentimente ori cât ar fi de frumoase pentru unele clase, nu sunt nici decum cele mai prietenești pentru țara și poporul românesc. Întors mai anul trecut în țară el a fost arestat și trecut din nou peste graniță, fără a i-se aplica dispozițiile legii care prevede pedeapsă pentru un expulsat ce se întoarce în țară fără permisiune specială.

Intervenind din nou pe lângă consiliul de miniștri, doctorul Rakovski a câpătat permisiunea de a intra în țară și a-și aranja afacerile pe cari le are aici, fiind proprietar în Dobrogea. Zilele acestea doctorul Rakovski a fost în capitală, unde a fost primit cu simpatie de șefii mișcării socialiste precum și de o seamă de intelectuali, cari, deși nu fac parte din mișcarea socialistă, au strins legături de prietenie cu expulsatul.

Astăzi doctorul Rakovski a plecat la Plocești spre a vizita pe d. Dobrogeanu Gherea. De aici se va îndrepta spre Constanța. Peste tot lumea se aștepta la o primire mai entuziastă a doctorului din partea tovarășilor săi de idei. Așa cum a fost primit, cu o vădită răceală, parcă nici nu-ți vine să crezi că pentru omul acesta au avut mai acum doi ani loc încâierări și agitațiuni, cari au dat naștere la procese în fața tribunalului. O fi vremea, care le uită pe toate, care sapă tot mai adânci prăpastii între aceia cari odată au fost așa de aproape.

Correspondent.

Balul Costumat din Arad.

Arad, 24 Ianuarie.

Primum azi încitarea Reuniunii Femeilor Române din Arad, la Balul costumat (Port național) care va avea loc la 8 Februarie st. n. în Arad în sala dela Crucea Albă. Este în toate privințele laudabilă acțiunea conștientă și statornică a Reuniunii pentru reînvierea portului național și a simțului artistic românesc. Acest bal este al treilea pe care-l organizează Reuniunea cu succes din an în an mai strălucite. Nu ne îndoiim că și de data aceasta comarea de înregistrat aceeaș vedenie neuitată care ni-a rămas din anii trecuți. Încitarea lansată de Reuniune este următorea:

INVITARE.

Reuniunea femeilor române din Arad și provincie are onoarea să vă invite la

BALUL COSTUMAT (port național)

care se va ținea la 8 Februarie st. n. 1912 în sala hotelului „Crucea albă” din Arad.

Inceputul la orele 9 seara.

Venitul este destinat pentru zidirea internatului de fete din Arad.

Toate dăruirile rugăm să se trimită d-nei Sofia V. Papp, casiera Reuniunii (Andrássy-tér Nr. 22).
Prețul de intrare: pentru familie 10 coroane.
pentru o persoană 5 coroane.

Arad, 14 Ianuarie n. 1912.

Letitia Oncu   Sofia V. Papp
prezidenta reuniunii.   casiera reuniunii.

Sever Bocu
secretarul reuniunii.

Prânzul episcopului Radu.

Oradea-mare, 24 Ianuarie.

Presă ungurească, atât cea din capitală cât și cea din Oradea, înregistrează sub titlul „Infrățire româno-maghiară” drept eveniment politic, un prânz dat de P. S. Sa episcopul Dr. Dem. Radu alaltăeri în palatul său din Oradea-mare. Ne ocupăm și la loc de frunte cu aceasta masă episcopescă, aci ne mărginim să reproducem după ziarele din Oradea cadrele exterioare ale prânzului episcopesc.

P. S. Sa Episcopul Radu, a reunit la masa sa în afară de cele vreo 50 de persoane marcantă din întreaga societate ungurească din Oradea-mare, pe următorii români: Augustin Lauran, Vasile Mangra, Ioan Butean, Dr. Florian Stan, Samuil Ciceronescu, Gabriil Rednic, Nicolae Papp, Dr. Coriolan Papp, Papp Iános Dr. Aurel Lazar, Dr. Isidor Popp, Dr. Nicolae Popovici, Dr. Cornel Bulcu, r. Grigorie Popp, Dr. Silviu Maior și Vasile Terdic.

A fost următorul:

MENU.

Palais épiscopal roumain
de Nagyvárad.
Dimanche, 21 janvier 1912.
Consommé o'oiseumont
Langoustes — saumon froid
Sauce de s'yzran
Filet de chevreuil d'ilimare
Jardinière choisie
Soufle tripolitain
Coque d'Indes
Cotelette d'agnelet — roties
Salades hors saison — compots
Tourlets variés
Glace a la torquemada
Dessert — fromages — fruits
Pâtisseries

Discursul Episcopului Radu.

Domnilor,

Vă salut cu adevărată dragoste și cu acest prilej la modesta mea masă. Când în ajunul anului nou vă doresc tot binele, îl rog pe Dumnezeu să reverse și să întărească pacea, frăția și înțelegerea între noi. Și fiindcă E. Sa episcopul conte Széchenyi Miklós acum întâia oară mă onorează cu prezența Sa în chipul acesta, dați-mi voie d-lor, să salut cu toată căldura inimii mele pe acest bărbat vrednic al bisericii catolice și al patriei noastre, care, pe urma eminentelor însușiri ce le are, este chemat să mărească cu nouă lumini gloria scaunului episcopesc din cetatea Stului Ladislau. Dea cerul, dragă tovarășe întru episcopie, ca iubirea noastră frățească și comunitatea chemării noastre apostolice să fie aici la țărâmurii Crisului-repede, izvor de roade, bogate pentru fericirea Bisericii și prin aceasta, a semănării noastre patrii.

Prefectul ungar despre pacea cu
Românii.

După toastul primit cu ovații furtunoase al episcopului Radu a luat cuvântul prefectul Mikolezy Ferencz, care a spus următoarele:

— Cuvântarea de un avânt poetic atât de strălucit, rostită de P. S. Sa episcopul, ne-a umplut de recunoștință. Și după ce P. S. Sa a închinat pentru oaspeți, eu închin în sănătatea, pentru fericirea P. S. Sale. (Ovații însuflețite). Din cuvintele P. S. Sale au transpirat două idealuri mărețe: iubirea și pacea. Acești doi factori sunt cei mai de importanță, au influința cea mai binefacătoare atât în viața publică cât și în cea socială. Mai presus de toate iubirea trebuie să ne călăuzească în judecarea chestiunii de naționalitate. Trebuie să fim pătrunși de convingerea, că prietnia româno-maghiară nu e o utopie, nu e o iluzie, ci o idee plină de viață, pe care trebuie să o înfăptuim, cu toate că în seurgerea veacurilor, în urma atâtor neînțelegeri regretabile, ne-am îndepărtat unii de alții. (Așa este! Adevărat. Ovații însuflețite). Prietnia româno-maghiară trebuie să se realizeze în ciuda multelor divergențe și contraste artificiale dintre noi.

(Aprobări). Vor realiza-o dacă nu alți factori, unitatea economică și numeroasele interese comune care ne leagă și avizează la un ajutor reciproc. Dacă privim harta Europei, vom găsi două țări, Ungaria și România, cari sunt înconjurate de țări mari și în șirul acestora n'au un prieten, o rudă, n'au o națiune sororă. Ungaria și România nu se pot răzima decât pe forțele lor proprii. Dacă se vor pătrunde de acest adevăr Românii din Ungaria, trebuie să conceadă, că prosperarea lor economică și culturală numai în cadrul națiunii maghiare unitare poate să fie cu putință, numai dacă vor fi cetățeni credincioși ai acestei națiuni. (Aprobări însuflețite). Aliata cea mai credincioasă a regatului român este Ungaria. Și totuși, aceste două popoare cari vreme de veacuri trăiesc împreună, în urma regretabilelor neînțelegeri sunt pe cale a se înstrăina sufletește unul de altul. Aceasta, mulțumită lui Dumnezeu, nu se referă la comitatul Bihor, unde grație politicii înțelepte a înaintașilor între Români și Unguri domnește o frățietate sinceră și o armonie pașnică. Trebuie să risipim în țara înțreagă credința greșită, că Ungurii ar ținti să despoaie pe Români de drepturi, precum și de caracterul lor etnic și de limbă. Trebuie să priceapă cu toții că aceasta nu-i decât o fantomă. Trebuie să ne înțelegem unii pe alții cu gând curat și risipind divergențele, trebuie să înfrățim înfrățirea româno-maghiară întemeiată pe o sinceră prietenie. Eu, domnilor, închin păharul meu pentru campionul cel mai distins și mai deștept al acestei prietenii, pentru amfitrionul nostru Dr. Demetria Radu (Prelungi și însuflețite ovații).

Societatea și-a petrecut până târziu în cea mai perfectă bună dispoziție.

Carnetul unui privitor.

— Imnul Ruginei. —

„Și s'a pornit un „Ramurel”
„Să sfarme cetele de ulmi
„Să rumpă codrii verzi de brad...
„Românul”.

Pe-al nostru steag e scris: Rugină
Și perversitate în simțiri.
Vom stinge raza de lumină
Și ori ce nobile porniri.

Pe cap ne-au fost adus urgia
Nemernicii „primenitori”,
Dar noi uniți cu calomnia.
Vom fi, vom fi învingători.

Semeți am inarmat ciomagul
Văcarilor dela Olpret,
Și ce frumos ne e șiragul.
Păcat că merge cam încet.

Ne zice „oastea lui Minciună”
Și ride astăzi ori și care.
Deviza noastră când răsună:
— Jeszenszky, Belimbroc, Tradare!

Invingători, modeste conturi
Vom prezenta unde știm noi.
Și de pe-acum ceva aconturi
Luarăm, ca niște eroi.

Și doar o teamă ne nfioară
Al nostru cuget împăcat:
Să nu se scoale vre-unul iară
Să n'trebe cât o fi costat?

Pe-al nostru steag e scris ocară
Și hulă pentru cei aleși,
Sunt armele ce triumfară
Și n'au dat niciodată gres.

Ne-au ridicat în cap urgia
Nemernicii „primenitori”.
Dar noi, uniți cu calomnia.
Vom fi, vom fi învingători!...

Ramurel.

Cronică literară.

Cum s'a stricat limba românească?

De Dr. Al. Tălășescu.

(Urmare.)

Natură și firea sunt cu totul corespunzătoare. Se pot înlocui reciproc. Totuș sunt cazuri în cari cuvântul natură nu poate fi de mult ajutor în literatură, știință. De ex.: „Aceste fire de mătasă sunt naturale; e mătasă imitată (prefăcută)”. — „Firește că nu sunt naturale!” Ce rău ar suna: „aceste fire sunt firești” și „firește că sunt firești!”

Eu cred că „natură” este un cuvânt admisibil în al doilea plan alături de „firo”, anume natura mondială, în afară de firea organică.

Naufragiu. Nu este înec. În cei 15 ani de când locuiesc pe malul Mării Negre am văzut câteva naufragii, adică frângerea navei (corabiei) în cari, nu în toate, n'a fost nici un înec. Și am văzut foarte mulți înecați fără vre-un naufragiu. Așa dar ce să mai lungim vorba: alta-i înecul și alta-i naufragiul.

Obiect. D. Lahovary zice că să-l numim lucru. Da, bucuros când se poate. Dar când mă întreabă cineva: „Ce faci?” „Uite lucrez la acest obiect”. Ori: „Ce lucru ai?” „N'am nici un lucru!” (adecă n'am ce luera). „Atunci am să-ți dau eu ceva de lucru, ia și du acest lucru (obiect) la țarg”.

„Lucrul” este un obiect lucrat de om, iar piatra, bolovanul, e un obiect și nu e lucru, decât dacă ar fi cioplit de om. Așa dar pentru nuanțarea lucrurilor cred că de putem păstra pe amândouă cuvintele.

Obligator. Să-l exprimăm cu cuvintele: din datorie? A mă îndatora însă nu corespunde întotdeauna cu a mă obliga, deoarece are și înțelesul de a face datorie. A mă obliga este a mă leza (nu cu funia) cu cuvântul de ceva, de cineva, chiar fără să fiu dator, ci din bună voie! Obligator poate fi însă și fără voie, sau ea este impusă. De ex.: „E obligator să ne dăm copiii la școală. (În ori ce caz obligarea este mai adâncă.) Acelaș caracter îl avem de altfel la toate neologismele.

„N'avem numai obligațiune să ne cultivăm limba, ci chiar datorie.”

Odios. E mai mult ca uricios și nesuferit. Ar putea fi tradus cu „urît”, dacă acesta n'ar fi și în înțelesul lipsei de frumusețe. Uricios, nesuferit și urît poate fi cineva fără să fie odios. „S'a făcut odios în orașul nostru” adecă „il urește lumea...”

Odiosul este calificativul omului rău, pe când uricios și nesuferit poate fi și omul cu inimă bună.

Pagină. Este față, dar față nu e întotdeauna pagină, căci fețe sunt de multe feluri: față de foaie din carte (pagină), față de om (obraz), față de pat (cearșaf), față de masă (mășărită), etc. „Hai, fă-i față și gata!” „În caz când nu reușim: totuș trebuie să facem față afacerea”.

Dar în loc de față de foaie de carte nu e mai simplu să zicem pagină? Vorbă multă-i sărăcie.

Prezență. Cum? Tot față? „Registru de prezență funcționarilor” să-i zicem: „registru de

față funcționarilor”? „Prezența de spirit” să o numim: „Față de spirit”?

În ori ce caz prezența acestui cuvânt în limba română nu izgonește pe nici una și el umple un gol simțit în nevoile limbii.

Prețios. Să-i zicem: de mult preț! Adecă trei cuvinte în loc de unul. Pentru ce dle Lahovary? Nu e românesc? Nu e frumos? Ori numai așa ca să nu tăcem? Și cum am zice noi? „Cel mai prețios?” „Cel mai de mult preț?” De când?... de mult? Uite, cine vrea să strice limba!

Perceptor. D. L. pretinde să-i zicem: „culegător de dări, sau de bir”. Titlu cam lung, de mare senior dar nu acesta ne supără. Înainte de toate perceptorii nu culeg dările, fiindcă nici contribuabilii nu le prea lasă pe stradă, din contră, aceștia din urmă dau cam cu greu, și de aceea perceptorii le cer, ba de iau și cu sila, cu dăba. Am putea zice: adunători de dări. De ce însă trei cuvinte în loc de unul? Pe seamă ca să-i distrugem pe bietii perceptori! Dar de ce atâta vorbă înzadar? Nu literații, sau filologii, ci dnii miniștri de finanțe creiază perceptorii. Când d. L. va fi ministru de finanțe, se va face clacă ca la „culesul dărilor”, atunci pungile vor zăcea în drum ca pe timpul lui Tepeș Vodă, când nimeni nu îndrăznea să le ridice de frica țepii.

Pepinieră. Să-i zicem școală. E și nu prea școală. Mai mult e cultură, cultivare, răsădire de puieți de pomi și de alți arbori. E termen tehnic ceneis, care ne dă o iconă vie bine definită: de ce să o întuncăm?

Permisiv. Sinonim cu voie. Voia este și veselie și voință. Nu tot Românul din cuprinsul Daciei Vechi va înțelege că permisivul este voie. Voia este și libertatea pe care și-o ia omul singur; în ori ce caz numai nevoia este venită așa de imperativ, precum este acordarea, sau neacordarea unei permisivului. „Nu-ți este permis!” e mai imperativ decât „n'ai voie!”

Deci pentru o mai bună disciplinare a voinței noastre cerem vot de încetățenire și pentru permisiv.

Potabil. de băut. E un cuvânt tehnico-igienic: „apă potabilă” adecă bună de băut.

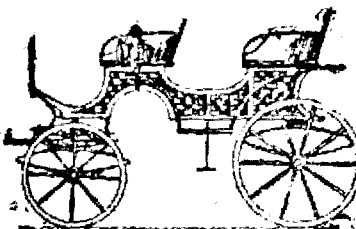
Ridicul. de ris: „S'a făcut de ris”. Tot ce este ridicul este de ris, dar nu tot ce este de ris este și ridicul. „Am fost la teatru, era mult de ris”: da, „dar nimic nu era ridicul”. Acest din urmă cuvânt are înțeles mai mult batjocoritor decât de veselie. Ridicul poate fi mai exact înlocuit cu caraghios. S'a făcut caraghios, avea o nutră caraghiosă (ridiculă). Acum naște întrebarea dacă cuvântul caraghios are titluri românești mai mari decât ridicul pentru că să-l înlocuim cu totul pe acest din urmă? Cuvântul caraghios n'a trecut încă Carpații, decât în câteva scrieri literare, așa că este un neologism din turcește care n'are nici o rădăcină în limba noastră. Ridicul este neologism numai ca formațiune, ca rădăcină însă cuvântul rid este de când e Românul. Așa dar ridicul e un cuvânt românesc care n'a născut în străinătate, pe când caraghios însemnează „ochi negri”, „om cu mască”, „bufon”, „clovni”, „făfălugă”, „om de ris”, „ridicul”. Dar el n'are nici un firicel de rădăcină în limba și sufletul Românului. Cum se poate dar că d. Lahovary să întrebuințeze poate de 20 de ori cuvântul caraghios și caraghiosic în broșura sa și să combată cu dispreț pe acel ridicul? Ce cuvinte urite: caraghiosic, hamalie, bazargic, bucluc etc.! Cum ar putea oare să cânte Goga, Coșbuc, Iosif, Vlahuța și alții pe asemenea limbă?!

A renunța. Zice că este „a se lepăda”. Ba nu de loc. „Mă lepăd”, aruncă dela mine tot ce nu este românesc, dar nu renunț la ceea ce prin afinitate de suflet pot primi în limba românească. Așa dar mă lepăd de ceea ce am și nu-mi trebuie, pe când nu mă pot lepăda de ceea ce încă n'am, dar pot avea; la aceasta trebuie să renunț, dacă

Telefon Nr. 457.

Kardos Gyula,

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară.
Temesvár-Gyárvaros,
Háromkirály-ut 14. sz. (Casa proprie).

Mare magazin de trăsuri noi și folosite.

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate — Prețurent gratis și franco. — Tot aici se pot căpăta *obnibuse* pentru 6 persoane, *cară funebre*, felurite căruțe „landaner” cu prețuri moderate.

vreau. Și cum să renunț la ce-i bun, frumos și folositor?

Cuvântul lepăda ne-a venit cu sîla în formula ceremoniei botezului, când nașul se lepădă de sata în numele copilului. Se mai zice lepădătură la avut. Așa că din toate punctele de vedere este un cuvânt urît, de care să uzăm numai acolo unde el nu poate fi înlocuit. Dar ca el să înlocuiască renunțarea, acest frumos cuvânt plin de înțeleșuri prețioase, într'adevăr e un „non sens”.

A te lăsa de (beție, că ți) nu este o renunțare. Renunțarea e o pierdere o pagubă conștientă, pe când toți știu că nu e nici o pagubă să te lași de beție și de cărți. Ar fi o mare pierdere dacă am urma sfatul dlui Lahovary și am alunga din limbă „renunțarea”.

Reparațiune, dregere. Da, „Na-ți-o frîntă că ți-am dres-o”. Reparațiune este un neologism care dublează, dar uneori nuanțează pe vechiul dregere, așa că nu-l va înlocui niciodată. Se zice: „ți-ai dres hainele?” Când avem de făcut însă o lucrare tehnică îi vom zice reparațiune: „Mi-am reparat ceasornicul, casa, mașina de treerat etc.” Mai zicem reparațiunea onoarei, și nu dregerea cinstei, fiindcă cuvântul a venit cu trebuințele timpului și nu dictat din bibliotecă. Deci va trăi!

Regret. „Imi pare rău”. Firește că-mi pare rău de ori ce trebuie să regret. Ar fi însă foarte regretabil să părăsim un cuvânt așa de frumos și concis pentru a-l înlocui cu o frază: imi pare rău. Evident că ne lipsea cuvântul care să exprime acest sentiment așa de nobil. Eu nu cred că poate fi exclus din limbă, fiindcă este de mare preț în poezii și dramă și va trăi prin urmare prin puterea voinței sale și a sentimentului ce exprimă.

(Va urma.)

Manifestațiile din București

30 de răniți. — Șefii opoziției la Palat. — Impresie în București.

Ziarele ce ne sosesc azi din București aduc rapoarte lungi despre demonstrațiile sângeroase cari au avut loc după întrunirea de Duminecă a opoziției. Din aceste rapoarte vedem că ciocnirea mulțimei cu forța armată a avut urmări mult mai regretabile, decât acela semnalat în informația noastră telegrafică de ieri. Sunt peste 30 de răniți, între cari, unii foarte grav. Demonstrațiile au impresionat adânc în-treg publicul capitalei. „Seara” scrie, că șefii partidelor dd. Brătianu și Take Ionescu au solicitat ieri la orele 6 o audiență la Palat. M. S. Regele, se spune a fost foarte afectat de cele întâmplate. Tot ieri seara s'a ținut un consiliu de miniștri. Azi M. S. Regele a primit din nou pe șefii opoziției. Circulă firește diferite vești. Ziarele opoziției spun că o retragere a guvernului va urma încă în zilele acestea, în vreme ce comunicatele oficiale spun, că situația guvernului este neștirbită.

Ziua de Duminecă a fost de altfel o zi de mișcare generală politică în toată țara. În toate orașele și județele au avut loc manifestații pro și contra, cari au decurs însă în deplină ordine. A început în țară era indignărilor cetățenești, care nu se va liniști, până ce nu va aduce o schimbare.

Despre ciocnirea din București găsim în ziarele ce ni-au sosit următoarele amănunte.

Încăerarea.

După întrunire asistența a plecat să manifesteze la clubul liberal și clubul conservator-democrat, având în frunte mai multe drapele și pancarte între cari pe una era scrisă: „Jos uzurpatorii partidului conservator”, pe alta „Jos junimistii”, pe o pancartă a cetățenilor din Dâmbovița „Trăiască Take Ionescu”, mai aveau și un drapel alb în doliu.

În fața clubului conservator, având loc o încăerare între public și agenții poliției, căpitanul Arhip, comandantul sergenților de oraș și Luciu Munteanu, agent la siguranța ministerului de interne s'au ales cu capetele sparte, iar d. Pop, inspectorul șef al siguranței Capitalei, a fost bătut de mulțime.

La clubul conservator.

Clubul conservator a fost devastat cu pietre de mulțimea ce se ducea spre Patat.

În piața Teatrului scandalul luând din ce în ce mai mari proporții, s'au dat ordine pentru evacuarea acestei piețe.

În acest scop, după ce s'au dat cele trei semnale reglementare din goarnă, jandarmii pedestri au înaintat asupra mulțimei.

Lumea, în mare neregulă a început să fugă spre Bulevardul Elisabeta.

În acest timp s'au auzit trei detunături de revolver.

Focurile au fost trase dela una din ferestrele hotelului Continental.

În acelaș timp se aruncau tot felul de proiectile, călimări, lămpi, cratițe, etc. asupra soldaților din acelaș hotel, precum și dela clubul conservator-democrat.

Piața Teatrului, cu toate acestea, a fost repede evacuată, până în dreptul palatului ziarului „Independența”.

Panica. — Focurile de revolver.

Panica produsă a fost de nedescris. Mulțimea fugea în neregulă spre Capșa, spre stradele Teatrului, intra prin case, prăvălii.

Mulți, în fugă, cădeau și erau călcați în picioare. Jandarmii ajungând din urmă un număr de persoane le-a lovit cu patul puștei rănindu-le în diferite părți ale corpului.

În acest moment s'au auzit câteva focuri de revolver.

La auzul acestora, panica a fost enormă. De peste tot se auzeau strigăte de groază și de durere.

Focurile de revolver erau trase dela una din ferestrele etajului al doilea dela hotel Continental.

Tot de aci se aruncau asupra soldaților călimări, chibritelnițe, lămpi și tot felul de corpuri contodente.

O chibritelniță a lovit în cap pe d. general Deșliu. Fiind apărat de chipiu, n'a suferit nici o rană.

Jandarmii au ocupat astfel întreaga piață a Teatrului, înconjurînd-o cu un cordon.

Manifestanții fiind risipiți până în dreptul cofetăriei Capșa.

După ce au pornit focurile de revolver, trase dela fereastra hotelului Continental s'a auzit și o detunătură de pușcă.

Ce se întâmplase?

Soldații din plutonul al 3-lea de jandarmi pedestri cari ocupaseră poziția în dreptul Teatrului Național, în fața clubului conservator democrat, auzind focurile de revolver și-au încăercat armele, fără să fi primit vre-un ordin superior.

D. general Popovici văzând mișcarea plutonului, veni în fața lor, ordonând punerea armei la picior.

În acest moment, din cauza mișcării, o armă luă foc. Glonteale străbătu aerul și se infipse în pervazul uneia din ferestrele clubului democrat.

Scrisoare din Roma.

Italia și contrabanda de război. — Două vapoare capturate. — Un incident diplomatic italo-frances? — Italia și România.

Roma, 20 Ian. n.

(Dela coresp. nostru). — O știre senzațională a răscolit toată opinia publică italiană: două vapoare au fost capturate, deoarece făceau contrabandă de război, pe socoteala Turciei.

Știrea aceasta, zic, a răscolit opinia publică deoarece vapoarele capturate sunt franceze, și relațiile diplomatice italo-franceze sunt din cele mai bune, iar toată simpatia publicului italian, actualmente, este pentru Franța. De aceea, date condițiile de prietenie în cari se găsește aceste două națiuni, faptul că tocmai două vapoare a unei națiuni prietene fac contrabandă în detrimentul celeilalte națiuni prietene, a produs o vie consternare în întreaga opinie publică italiană.

Înainte însă de a intra în descrierea faptelor, nu putem să nu facem o tristă reflexie asupra conduitei presei și opiniei publice italiene cu ocazia acestui incident și conduita ce a avut aceeaș presă în aceeaș opinie publică față de România, cu ocazia unui incident e a m la fel, dar cu mult de mai mică importanță; și iată cum:

Acum vre-o două luni, la ministerul de război italian, a venit o știre că Turcia a comandat un mare număr de arme și muniții la niște case din Germania, și că aceste comande, deja pe drum spre Constantinopol, vor trece prin România.

Guvernul italian a intervenit pe lângă guvernul din București și a cerut ca lăzile destinate în Turcia, să fie controlate și confiscate ca contrabandă de război.

Notăți un lucru: comanda de arme și muniții se făcuse în Germania; — o aliată a Italiei — parcurea toată Austria — o altă aliată — trecea prin România, prin Bulgaria, și era destinată Turciei. Ei bine, guvernul italian nu a protestat nici la Berlin, nici la Viena, nici la Sofia, ci a intervenit numai la București, cerând sechestrarea lăzilor.

Răspunsul ce a avut, a fost cel ce se cuvenea în asemenea ocazie, iar lăzile, cari nu se opreau în România, ci numai o parcureau intransit, așa cum trecuse prin Austria și cum trebuiau să treacă prin Bulgaria, au fost lăsate să ajungă la destinația lor.

După acest fapt, presa italiană și opinia publică s'au pornit contra României, și o campanie destul de violentă s'a dus un oare care timp contra noastră, acuzându-ne de turcofilism, de lipsă de sentimente de latinătate, pe părtași fâțiși ai Turciei.

Acum, când două vapoare franceze au fost capturate cu vădita contrabandă de război, aceeaș presă și aceeaș opinie publică italiană, nu sunt așa de dirje contra Francei cum au fost contra României, ci sunt numai consternate.

Causele?

Nu este nici momentul, nici locul, și nici nu este delicat să căutăm sau să le analizăm acum, cu toate că — în parte — se ghicesc. Ne mărginim numai să asigurăm pe cetitorii noștri, că pe viitor, avem motivul să credem că relațiunile italo-române, cam rărite în timpul din urmă prin schimbări în diplomația italiană, se vor strânge iar, prin schimbările din diplomația română.

În timpul din urmă, un fruntaș scriitor francez, Pierre Loti (faptul vi-l'a comunicat și corespondentul nostru din Paris într'un număr al „Tribunei” din zilele trecute) a scris contra războiului italo-turc și deci contra Italiei. Cu toate

Albert Dobó,

giuvargiu, Kolozsvár, Mátyás király-16r 15.

(Telefon 842). Fost prăvălia Husznik. (Telefon 842).

Prefăcând și asortând de nou magazinul de clasornice și giuvaricale

al lui ► Husznik János ◀ îl continui eu.

Mare deposit de clasornice și giuvaere și articole de argint veritabil și de China. Mare atelier de reparaturi. Ochelari se pregătesc

după comandă medicală.

că cuvântul lui Pierre Loti are o destul de mare greutate, totuși, presa italiană, nu a acuzat întreg neamul francez de sentimente anti italiene, ci a răspuns personal lui Pierre Loti.

Diferența este mare, și nouă Românilor nu ne poate părea bine de fel, când ne acuză de un fapt care nu există: noi iubim și apreciem pe Sora noastră mai mare Italia.

În ceia ce privește războiul actual, aprecierile și simpatiile pentru una sau pentru alta dintre națiunile beligrante, nu însămnă că întreg spiritul poporului este contrar sau vrăjmas celeilalte, mai ales în cazul de față, de oarece originea noastră latină, ne ține strâns apropiată de frumoasa și mândra Italie, moștenitoarea solului pe care a înflorit cea mai mare națiune și ai cărei descendenți suntem: Romanii.

Cum s'a întâmplat incidentul cu cele două vapoare?

Alături, Joi, crucișătorul italian Agordat, a oprit cu un foc orb de tun vaporul postal francez Carthage, l'a perchiziționat, și găsind pe bord un aeroplan, ambulat, a declarat vaporul în contravenție cu legile mării mercantile italiene azi în vigoare asupra contrabandei de război și a silit vaporul să abordeze în portul Cagliari, din Sardinia.

Pe bordul vaporului Carthage, care face curse postale între Marsilia și Tunis, erau 800 de persoane, pasageri și echipaj. Toți aceștia ați au fost debarcați la Cagliari, iar aeroplanul cu prima, a fost învinuit ca un corpus delicti.

Celălalt vapor a fost capturat ieri, Vineri, și se numește Manouba. Condițiile în care s'a făcut sechestrul acestui vapor, diferă de ale celui alt, deoarece, guvernul italian, avusese știrea sigură că din Marsilia, pe bordul vaporului Manouba, vor pleca spre Tripolis 29 ofițeri și soldați turci (li-se dădea și munole) ducând cu ei o mare sumă de bani, destinată oșterei turcești.

În urma acestei știri, acelaș crucișător italian Agordat a oprit vaporul francez, și l'a silit să intre în portul Cagliari.

Printre pasagerii de clasa întâi ai acestei năvă, s'au găsit într'adevăr cei 29 de ofițeri indicați, și asupra a doi din ei, (ofițeri superiori de stat major) s'a găsit și suma de 10 mii de lire turcești, ceia ce face 260.000 de franci, destinați soldaților din Tripolitania.

La Roma, se încează tratative diplomatice asupra acestui incident, între Amasada franceză și ministerul de externe italian, și cu toate că incidentul acesta, a intrat în cadrul tratativelor diplomatice, totuș nu se poate considera ca o ofensă ce Franța ar aduce Italiei, mai ales că în situații cum sunt cele create de războiul actual, comerțianții și navigatorii caută să profite, să-și facă afacerile lor comerciale, de cari nu trebuie învinuit un popor și un guvern. I. T. Alian.

AVIZ.

Abonații cari nu și-au reînnoit încă abonamentul sunt rugați prin aceasta să binevoiască a-l reînnoi cât de curînd ca să nu fim siliți a le sista expedarea ziarului. Restanțierii sunt rugați să plătească și restanța de abonament.

Adm. „Tribunei”.

Din Hunedoara.

Hunedoara, Ianuarie 1912.

Sunt vesel că iarăși Vă pot împărtăși vești bune dela noi.

Munca culturală ce am început-o me dă nădejdi, că vom ajunge la frumoase rezultate.

Avom oameni de inimă, cari întreg sufletul lor și l-au pus în serviciul neamului spre a-l desrobi din întunerec.

Acțiunea de desrobire s'a și început în preseara Anului nou, când ne-am întâlnit la prima serată a tănărului nostru despărțământ al „Astrei”.

Insufletirea cu care am decretat mai în vară înființarea acestui despărțământ s'a pocelluit prin această serată.

Prelegerile practice din toate ramurile vietii, apoi declamări din poeziile lui Goga și a altor iluștri ai condeiului românesc, au fost tot atâtea momente de curată însufletire și nădejdi, că neamul nostru — zidindu-și altarul culturii — nu va peri.

A plăcut mult faptul că țărani dela sate, dar mai ales *Buitureni* în frunte cu harnicul primar *Susan Berti*, au dat ascultare apelului intelectualilor din centru, prezentându-se la această serată în număr destul de frumos.

Insemnătatea Asociațiunii pentru poporul nostru a explicat-o foarte frumos dl *Vasile Osvadă* directorul despărțământului; *Cărțile funduare și rostul lor* le-a spus pe înțelesul tuturor d. *Dr. George Dubleșiu*, v-director al desp. și avocat apoi: *Biserica creștină și credința poporului român* predată cu multă competență de capelanul *Romul Albu*.

A urmat declamarea poeziei „Oltul” lui Goga de dl *Dr. Emil Boeriu*, un falnic Oltean din cercul dlui *Vaida*.

A cetit d. *Virgil Comșa* balada „Mănăstirea Argeșului” de *Alecsandri*, iar timerii *Crăciun* și *Ilincia* ne-au delectat cu anecdote din *Speranță*.

În săptămânile viitoare se vor începe prelegerile în toate comunele mai apropiate de Hunedoara, luându-și roluri de prelegători toți intelectualii precum și preoții din jur.

Așa credem că vom putea desăvârși munca spre lumină și adevăr, la care trebuie să se gândească fiecare român de omenie.

Despre munca noastră viitoare și rezultatele ei o să vă scriu la timp. *Voina.*

INFORMAȚII.

ARAD, 23 Ianuarie n. 1912

Alte actualități.

Tot în jurul casului „Goga-Vaida”.

Unul din corespondenții noștri bucureșteni ne trimite următoarele rînduri informale asupra unei convorbiri întâmplătoare, al cărei martor a fost:

„E ora aperitivelor la bodega lui „Iordache” din Calea Victoriei, alături de *Capșa*. Ziua de sfântul Ion. Stam la masă cu un prieten al meu din Iași, un profesor de origine ardelenă. Alături de noi, la altă masă se așează un jovial istoric literar și bibliotecar al parlamentului. Numele vi-le pot spune ori și când. Și iată întră în local d. *Nicu Popovici*, directorul băncii „*Colentina*”, deputat guvernamental, originar din Brașov și, oprindu-se în apropierea meselor noastre, aduce vorba despre cazul *Vaida-Goga*!

— „Ei, iată ați văzut pățania lui Goga?” ne întreba, adresându-se nouă, celor trei.

— „Da”, răspundem noi. „Dar Goga are o scrisoare, cu doi martori, dela fostul ministru *Kristoffy*, că n'a vorbit în viața lui cu dânsul și nu a avut niciodată întâlnire undeva”.

— „Nu-i adevărat” — răspunde d. *N. Popovici* — noi știm că Goga ș'a vopsit mustața și ș' prefăcut o altă figură și sub forma asta au trăit împreună”...

— „Dă ai cetit, poate, pe *Sherlok Holms* dacă îți închipuiești, că Goga ar putea comite astfel de fapte aventuroase” — răspunde bibliotecarul.

Iar ultima reflexiune a dlui *N. Popovici* a fost următoarea:

— „D. A. C. *Popovici* a aflat chiar dela *Kristoffy*, că d. Goga a vorbit cu *Kristoffy* în chestiunea din 1910”... Igrec.

Reproducem această scurtă convorbire absolut autentică, cu mărturisiri așa de prețioase, nu nu mai pentru modul de a arăta naivitatea unor oameni creduli din Regat, dar mai cu seamă pentru a reține afirmația referitoare la d. A. C. *Popovici*, care „a vorbit cu *Kristoffy*”, despre întâmplarea vizită, care i-ar fi făcut-o Goga în mod medieval desfigurată și cu mustața vopsită... Noi cunoaștem perfect mâna lungă a dlui *Aurel Popovici*, care nu e curată nici în cauza asta, știm că dsa nu ș' străin de nici una din intrigile ce țese cu *Vaida* și tovarășii lui, dar văzând halul în care au ajuns cu *Kristoffy* nu putem decât să-i compătimim lămurirea adevărului fiind, făcându-l.

— Când „Românul” face spirit. Poste drum, în palatul *Zrinyi*, se face arareori spirit, se injură mai mult Confrății noștri, influențați de directorul și, probabil și din fire, noi nu-i cunoaștem, au o mare predilecție pentru injurători. Chiar și atunci când ar vrea să ridice-se crispează obrazul, de neceaz.

Iată-i, de pildă astăzi, în numărul care apare pentru prima oară ziua, spre mai marea nenorocire a digestiei noastre de după cină. Ar vrea să facă spirit pe socoteala notiței noastre „autorizate” din numărul de *Duminecă*: „*Robespierre* a părăsit *Aradul*”, care și noi e vero e ben' travato. Cică d-nealor, redacția autorizată nu au fost la gară să petreacă pe *Robespierre*, etc., etc. Foarte bine, iubiți confrăți, luăm act și să fiți sănătoși. Dar pentru ce vă supărați atât de mult? Pentru ce ne faceți misei și infamii pentru niște rînduri atât de puție... infame? Vedeți, voi vreți să faceți spirit și ne injurați. Voi ne faceți pe noi proști și când colo voi vă supărați pentru... o glumă. O confrăților, care este mai inteligentă dintre voi? Tare ne temem că d. *Șiflete*. Va să zică n'ați fost la gară să l' petreceți pe *Robespierre*? Luăm act și vă rugăm mult: nu mai faceți spirit.

O mică rectificare neis:

Voi spuneți că eu *Y* subscrisul aș fi obsedat de scene din trecutul meu, când, în memorabila întâmplare dela gara din *Arad*, aș fi avut impresia că d. *Goldis* murmură un „hai sietir”. Vă înșelați și vă răgăm întrebați pe directorul vostru despre adevăr. El este cel cu... „hai sietir” căci el este acel muritor care, într'un sfârșit de articol, i-a adresat răposatului *A. Murășianu* acest exotic dicton. Prin urmare, vă salut și la revedere... *Y.*

— Starea sănătății Majestății Sale. Din *Viena* se anunță: Maj. Sa este pe deplin restabilit și și-a reluat munca zilnică fără să simtă cea mai mică oboseală. Fiind starea sănătății atât de multumitoare, în curând se vor relua festivitățile de Curte. La 27 Ianuarie va avea loc primul dîneu de gală, dat cu prilejul zilei onomastice a Împăratului *Wilhelm*.

— Rescumpărarea felicitărilor de anul nou. În favoarea fondului mesei studenților dela gimnaziul din *Năsăud* și-au rescumpărat felicitările de anul nou următorii domni: *Dr. G. Linul*, adv. 5 cor. *Dr. L. Seridon*, protonotar comitatens 4 cor. *L. Ghetie*, dir. gimn. 5 cor. *Ioan Corbul*, notar la sedria orfanală 10 cor. *Dr. V. Bojor*, prof. de teologie 3 cor. *Dr. D. Ciuta*, avocat, președ. fondului 10 cor. Primească și pe această cale generoșii binefăcători sincere multumite. — Direcțiunea gimnazială.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

in

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

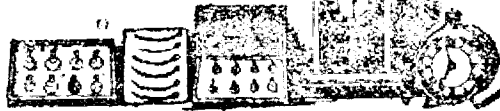
Rákóczi-ut 14.

(Lângă »Apollo«).

JOHAN GENSTHALER

gluvaeriu și clasornicar,
in Orăștie. Szászváros.
Filială in Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint
și ceasornice pe
lângă garanția și
prețuri moderate. —
Să fac orice reparaturi
de juvaere și ceasornice
de aur, repede
precis și ieftin. —
Serviciu conștientos.

Cine vrea să cumpere
vițe americane
„RIPARIA PORTALIS“
pentru altoit, să se adreseze preotului Petru
Pelle din Miniș (Ménes) comitatul Arad.

ELŐ LIPPAI HORDÓ-GYÁROS É ALAPÍTOTT 1835.

Pregătește: butoaie, vane

in ori-ce mărime; din lemn de stejar
uscat și alb, pe lângă garanță. — Pri-
mește ori-ce comandă mare, aranjament
compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil.

MARE DEPOZIT!
FURNISORUL CURȚII REGALE ROMÂNE
WESZELY BÉLA
PRIMUL FABRICANT DE BUTOAIE,
LIPOVA.

Traian Turturean

lăcătuș artistic și de edificii

Bistrița — Besztercze.

10% economie la comande
— de lucrări artistice. —

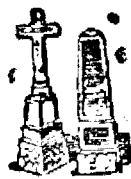
Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice
de bucătărie vestite in
Transilvania. — Catalog și desemnări
să trimit la cerere.

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton
și piatră de artă, depozit de nisip.
Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la
brânșa mea precum lucrări la edi-
ficii și cripte cu diferite expoziții,
de piatră și marmoră, apoi cruci,
monumente, etc. — Lucrez in beton
cu mare pricepere, precum caldă-
răm de beton, canale, poduri de
beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt.
Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag
atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine.
Liferez pietri și nisip in cant. mare.

ȚIMBALE!

Țimbalele inventate de mine, cele mai
moderne, cu organism dublu de oțel, foarte
trainice și de o rezonanță deosebită se pot
comanda numai dela mine, cu prețurile
cele mai moderate, pe lângă ga-
ranție de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de cimbele.
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Pretcurenturi, la cerere, se trimit gratis. Cores-
pondența intrucât se poate să se facă in limba
ungurească, germană sau sârbească.

Prima calitate.

Mașini de cusut »Singer«
calitate bună, pentru femei
cu 30 fl. (karikahajós) tot
pentru femei 42 fl., cen-
tra bobin 47 fl., cu 5 cutii
din oricare solu 55 fl.,
cu luntre scufundătoare
(süllyesztő karikahajós) —
centralbobin fără sunet,
artistic lucrate, un adevă-
rat decor pentru casă cu

65 fl., precum și biciclete cu 52 floreni,
pe lângă garanție de 5 ani — liferează:

KRAUSZ HENRIK,

Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40.

Resnzătorilor le dau rabat. — Catalog
la cerere trimit gratis și franco.

GUSTAV SCHMIDT

fabrică de ploiere

Sibiu — Hermannstadt, Groser-Ring No 3—5
(Palatul Bodenkredit).

Recomandă magazinul său bogat asortat cu cele
mai nouă și mai moderne

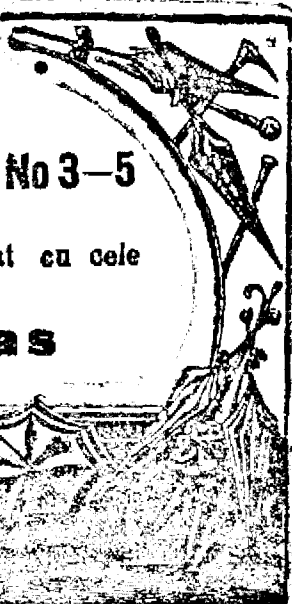
ploiere-entoutcas

(pt. soare și ploale)
precum și

ploiere

de calitate excelentă
pentru domni și dame.

Comandele se execută prompt cu și punctualitate.

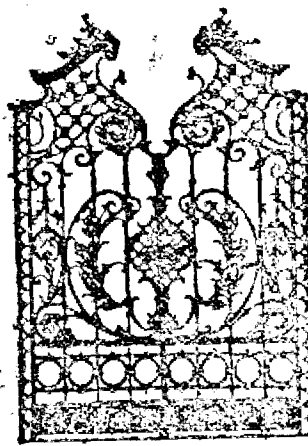

FRITZ W. LOEW,

lăcătuș artistic și pentru
clădiri.

Sibiu, Potschengasse Nr. 11.

Se recomandă la ori-ce lucrări
de lăcătușerie artistică și pentru
clădiri precum: strângerea in fier
a clădirilor, pregătire de balcoane,
foișoare, îngrădituri la morminte,
porți, casse de păstrare contra
incendiului, basreliefuri precum
și picse pentru biserici. Lucrează
și după desen cu prețuri ieftine.

Numărul telefonului 26.

Ujj János,

stabiliment industrial de cement,
în Kisjenő-Erdőhegy și Nagyzerind.

(Aradmegye).

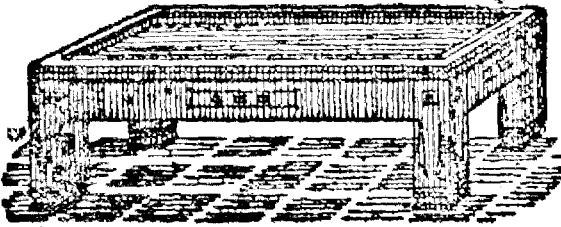
Execută țevi de beton, plăci de pavaj, plăci de marmură artificială, terrazzo și mozaic, colonne, scări, lavițe, cărămizi, țigle, inele de fântâni cu fer, plăci sub sobe, vâlale de ori-ce lungime, etc. etc.

Acest stabiliment lucrează și proiecte de cheltuieli și planuri pentru poduri de beton cu construcție de fer și pentru betonizarea trotoarelor.

Premiat la expoziție cu medale de aur.

H. PÁLLÁN succesor Styászni József

prima fabrică ardelenă de biliarde și țimplărie în
Kolozsvár, Dávid Ferenc u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.
La cerere trimite instalatorul de biliarde și în provincie. — Ține mare asortiment de biliarde noi și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

Gafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Chlgr.	Cor. 14
Portorico 1/2 >	> 19
Cuba 1/2 >	> 2-
lava aur >	> 11

Cafea prăjită:

(În prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Chlgr.	Cor. 14
Calitate fină 1/2 >	> 21
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Me- nado, Mocca) 1/2 Chlgr.	> 26

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Chlgr.	Cor. 21
Tea de Congo 1/2 >	> 3-
Mixtură pentru familie 1/2 Chlgr.	> 5-
Tea imperială foarte fină 1/2 >	> 6-
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2 >	> 6-
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Chlgr.	> 4-

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 14
1 litru rum fin de Brazilia	> 34
1 sticlă 7/10 rum fin de Jamaica	> 31

Renumitul >ARDEIU KOTÁNYI< vinde în cutii originale.

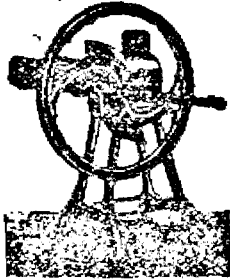
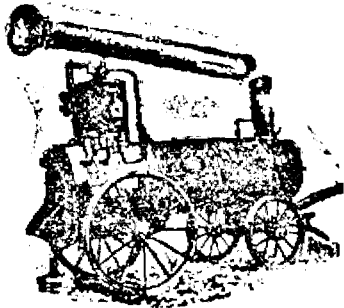
Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea
(Saghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia)

ARAD, József főherceg-ut Nr. 1
în edificiul băncii „Arad-Csánádi Takarékpénztár”
Nr. telefonului 809.

Kálnai S.

fabrică de motoare și turnătorie de fier,
Murăș-Oșorhei—Márosvásárhely.

Motoare cu benzin și olei brut, locomobile, motoare absorbitoare de gazuri. — Mașini-motoare cu benzin, automobile pentru arat și țimplărit. — Primește toffelul de montări pentru mașini, stabilimente industriale, mașini cu aburi și încălzirea cu aburi, precum și executarea a toffelul de aliaje de fier și metale, montarea deplină a morilor precum și reparări în branșa aceasta.

Garanță deplină! — Serviciu prompt! — Prețuri ieftine.

Haas Károly

primul armurar și optician din

Szabadka, Egres-u. (Uri Kasinó).

Mare asortiment de
arme și biciclete

de cea mai bună fabricație precum și părțile constitutive ale acestora. Se primesc peiângă garanție și prețuri moderate toffelul de reparatură d. arme de orice soi, mașini de cusut, biciclete gramofonoane, mașini de scris, precum și prefacere armelor și orice lucrări din acest ram. Serviciu punctual și conștiințos

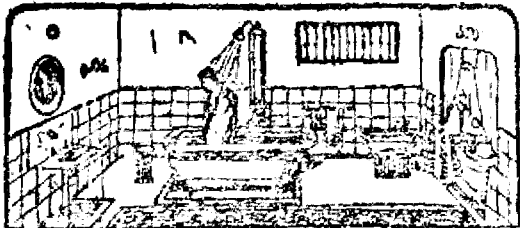
EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriază de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru ghlăță, vase pentru spălat și altele. Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

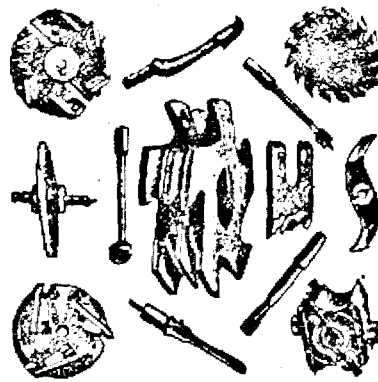

Lampe de carbid de toffelul dela 3 coroane în sus. — Engrosiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scăldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințos. Prețuri moderate. Reparație promptă.

Prima fabrică ungurească de cuțite de mașini și unelte de oțel. Fondată la 1859.

Bartusek Károly

Budapest, VI. ker. Dávid-utca 10. sz.

Singurul specialist în Ungaria pentru fabricarea de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului.

Uneltele mele taie ca OTRAVA

și se potrivesc la ori-ce mașină pentru lucrarea lemnului, pentru-că sunt fabricate

din oțel de cea mai bună calitate. Astfel sunt: cuțitele pentru rînde de mașini, scobitoare; capete de cuțit, ferestraie de mână (horony) și lungime; sfredelire pentru sfredelirea de găuri adânci; cuțite de sfîșiere, unelte pentru sfredelire, crepare și fabricarea de șepuri, cu un cuvânt toffelul de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului. — Preface și osiile țitoarelor de cuțite în patru colțuri, oprite de serviciul superior de industrie, în osie cilindrică și fabrică, după comandă, nouă osii cilindrice pentru ținerea cuțitelor. Cuțite pentru compactorii.

Ori-ce deslușiri se dau în cel mai scurt timp.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

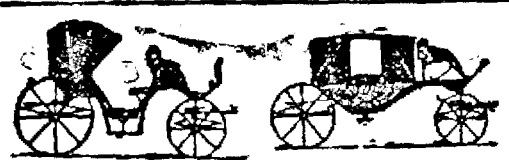
1910.		1911.	
24 Decembrie		17 Decembrie	24 Decembrie
ACTIV			
169 793 169	{ 120 185 169 Rezerva metalică aur ; 157 954 691	220 162 005	219 912 691
724 792	{ 49 608 000 » trate aur . 61 958 000	525 501	561 952
120 573 364	Argint și diverse monete	180 858 422	166 645 850
30 154 697	Portofoliu român și străin	15 253 070	13 251 756
11 999 599	{ *) Impr. pe ef. publice 7 505 200	11 994 843	11 994 843
14 566 660	{ » în cont curent 5 746 556	17 696 577	17 696 577
3 036 621	Efectele capitalului social	4 227 621	4 227 621
6 004 143	Efectele fondului de rezervă	6 084 098	6 084 698
721 787	{ » » amort. imob. și mașin. de imprim.	790 007	790 086
1 057 820	Imobile	1 116 291	1 133 233
109 130 525	Mobilier și mașini de imprimerie	114 484 440	116 107 540
25 854 38	Cheltuieli de administrație	24 616 740	31 241 810
39 760 444	Depozite libere	47 882 864	56 805 180
533 378 001	Conturi de valori	645 642 480	646 453 800
	Conturi curente. ?		
	PASIV		
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
28 741 334	Fond de rezervă	30 763 062	30 819 822
4 308 370	Fondul amort. imobil. mobil. și mașin. imprim.	4 614 728	4 622 238
343 093 740	Bilete de bancă în circulație	446 978 700	445 519 580
2 341 543	Profit și Pierdere	2 446 952	2 446 952
2 586 961	Dobânzi și beneficii diverse	2 558 278	2 681 200
109 130 525	Depozit de retras	114 484 440	116 107 540
31 175 528	Conturi diverse, sold	31 846 315	32 256 500
533 378 001		645 642 480	646 453 800

Scomptul 5%
*) Dobânda 5 1/2%

Stefan Fekesházy

Institut de vâpătorie de haine și curățătorie chimică.
Bistrița, Fötér 17. Lângă Primărie.

Primește: curățiri lucioase și fine, curățiri de trusouri, albituri de desupt, de masă și albituri de pat; perdele și orice lucrări de branșă aceasta cu prețuri foarte ieftine.
Curățire și vopsitorie chimică de totfelul de haine pentru bărbați și femei, pardesii și jachete fără ale desface; apoi materii de mobile, perdele dantele și altele. Execuție promptă. Prețuri foarte moderate.

KIRÁLY LAJOS

ferar, dogar, șelar și lustruitor.
Aiud—Nagyenyed, Str. Teiușului 14.

Recomandă uzina sa înlocuită cu puteri motorice și lucrative bune, pentru prepararea articolelor de ferărie, șelărie și lustruire cu prețuri ieftine, dispunând de un serviciu prompt, execuție modernă.

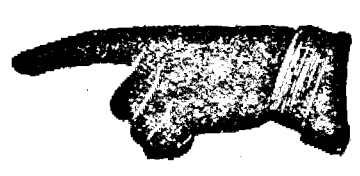
„TIMIȘIANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII
SOCIETATE PE ACȚII. FONDATĂ ÎN ANUL 1885.

Centrala în Timișoara-centru
Belváros) Piața Balázs-tér No 1. (Palatul Mocsonyi).

Filiale în:
Buziaș, Recaș, Ciacova și Deta.

Telefon Centrală Direcțiunea: No 510. Contabilitatea: No 1149.
Capital propriu 1.500.000 Cor. Depuneri 5.000.000 Cor.
Telefon: Filiala Buziaș Nr. 10. Telefon: Filiala Recaș Nr. 14.
Telefon: Filiala Ciacova Nr. 16. Telefon: Filiala Deta Nr. 20.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele. Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 1/2% și 5% interese, fără nici o detragere.

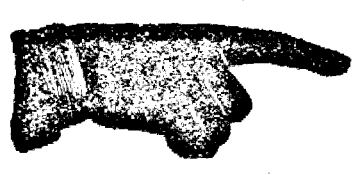
După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 Coroane, după starea cassei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

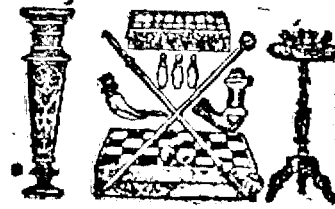
Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
 F. A. Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână
 Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână
 B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
 C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Szántó és Beck, ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip. Budapest, VIII. Viola u. 7.

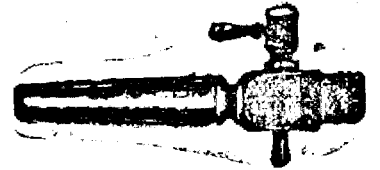
LÉVAY GYÖRGY

STRUNGAR

SZEGED, Püspök-tér 4.

Primește spre efectuare și reparare totfelul de lucruri ce aparțin acestei branșe, precum: popice și bile, dopuri și slăvini (pipe) pentru buți gherghefuri p. lucru de mână, articole p. fumători, cămășuri, șpițuri etc.; bile și dacuri pentru biliard; domino, șah și totfelul de decorații, la mobile, etc., cuere ș. a.

Comandele se efectuează prompt și conștiințios.

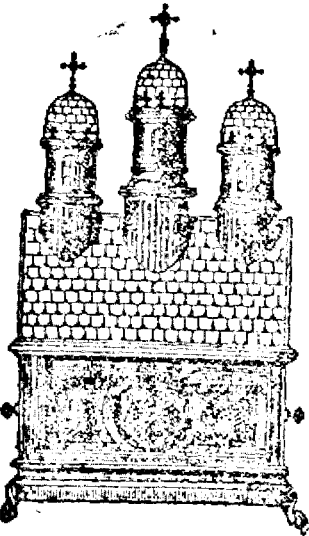

Telefon 116-53.

Stiassny és Novák

turnătorie artistică de metal.
 Budapest, VI., Yáci-ut 179. sz.

Lucrează diferite decoruri la edificii, cripte. Toarnă diferite părți pentru mașini precum și table cu inscripția pentru advocați, medici și ingineri. Table cifrate cu inscripția numelor de strade pentru orașe și sate, cu prețuri ieftine.

Georg Barthelmie

mechanic

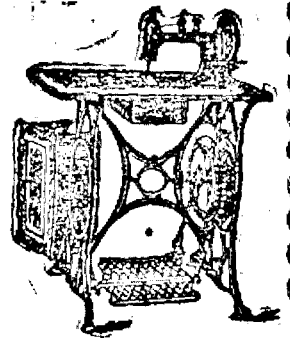
Brașov, Strada Porții Nr. 41.
 (Colțul dela strada Sfântului Ioan).

Atelier pentru mașini, de scris, socotit, dictat și de cusut, apoi pentru aparate electrice și fizice, lampe electrice de buzunar, gramafoane, plăci, ace, hârtie — de copiat și diferite utensilii. —

Telefon 380.

— Instructor pentru scris la mașină. —

Invenție senzațională.

Szabadalom
 N. 3956.

Törvényileg
 védve 141.

Brevetat sub
 No 3956.

Scutit prin lege
 sub No 141.

• ANTICOL •

In atenția prășitorilor de vite!

ANTICOLUL e de un efect uimitor **COLICEI.**
 în contra:

Experiența de doi ani la regimentul I. de husari arată că în contra colicei nu există un alt leac mai cu efect decât ANTICOLUL, deoarece în toate cazurile și un prav ajunge ca să producă efectul așteptat. La cai în cazurile cele mai grave e destul un prav, vindecare la 1½ ore. La vite cornute 1 eventual 2 pravuri, vindecarea 1 oră
 In propriul interes comandă o cutie, ca să o ai în caz de lipsă, costă 4 coroane (2 pravuri).

Se poate comanda la:

LABORATORUL ANTICOL

Mayer Ignác, med. veterinar șef reg. Brașov.

Kaisers- und Königl.
 Husaren-Regiment Kaiser No 1.

Certificat.

Subsemnatul am folosit preparatul dlui Mayer Ignác, medic veterinar de stat, la boala așa numită colică, atât a cailor mici cât și la ai regimentului, cu un rezultat uimitor, pentru care, precum și pentru forma ușor de usat îl recomand cu căldură orișicui.

Brașov, 21 Aprilie 1896.

(L. S.)

ss. Litke, colonel.

Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier industrial pentru mozaicuri de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de biserică colorate, mozaicuri de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamurile aproape tuturor bisericilor gr. cat. sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestrele bisericii noi zidite din Szász-Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt lucrate în atelierul meu propriu.

